

PROJEKTANT. WOJCIECH JASTRZĘBOWSKI (1884-1963)

11.11.2023 – 19.05.2024

JAST
RZE
W
SK
BO

KOMPOZYCJA BRYŁ I PŁASZCZYZN
11.11.2023 – 17.03.2024

Kompozycja Brył i Płaszczyzn

11.11.2023 – 17.03.2024

Kuratorki: Joanna Kania, Jolanta Gola
Przygotowanie wystawy: zespół Muzeum ASP w Warszawie: Jacqueline Horodyńska, Katarzyna Jankowska Cieślak
Konsultacje: Maryla Sitkowska
Tłumaczenia: Piotr Szymor
Opracowanie multimediiów: Katarzyna Bucholc, Łukasz Kosela, Aleksandra Murawska, Koło Naukowe Przestrzeń Audiowizualna
Projekt ekspozycji: Jakub Marzoch
Projekt graficzny: Fontarte | Magdalena Frankowska, Artur Frankowski
Koordynator ze strony Fundacji ASP w Warszawie: Michał Opiłowski

Muzeum Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, Pałac Czapskich
Warszawa, Krakowskie Przedmieście 5

Organizatorzy:

Mecenas wystawy:

Bank Pekao

projekt współfinansuje
miasto stołeczne
Warszawa

Jastrzębowski pracował w warszawskiej Szkole Sztuk Pięknych (od 1932 Akademii) od 1923. Powierzono mu zadanie opracowania programu nauczania wstępnego. Autorski kurs Kompozycji Brył i Płaszczyzn oparł na doświadczeniach z pracy pedagogicznej przed I wojną. Kurs przeznaczony był dla wszystkich studentów I i II roku uczelni. Prowadził od prostych zadań na płaszczyźnie, np. z liternictwa, do zadań złożonych, jak np. wykonanie mebla, makiety wnętrza czy pawilonu. W międzyczasie studenci otrzymywali zadania z kompozycji sylwety symetrycznej i asymetrycznej, z kompozycji bryły, wzbogaconej rytmicznymi nacięciami. Efektem ćwiczenia miał być w większości przypadków przedmiot użytkowy (lub jego projekt), powstały jako rozwiązanie problemu rytmu, symetrii, kontrastu itp. Pracowali w podstawowych materiałach: papierze, gipsie, glinie. Często celowo pomijany był etap szkicu, skłaniając uczniów do działania spontanicznego, a inne zadania polegały na mozolnym, wielokrotnym poprawianiu pierwszego rozwiązania. Jastrzębowski wyjaśniał: *Chodziło oto, żeby każdy student [...] był wprowadzany w sferę ogólnych zagadnień kultury plastycznej i twórczości. Żeby nabrał odwagi, ambicji i pewnej sprawności do pracy samodzielnej, do szukania właściwego kształtu dla wyrażenia własnej myśli.*

Według tego programu zajęcia z KBiP były prowadzone do wybuchu II wojny przez wielu pedagogów, którzy modyfikowali nieco zadania kursu. Studenci rozwijali je często w innych pracowniach, tworząc ceramikę, meble czy tkaninę, lecz także rzeźbę czy obraz. Kurs stał się doświadczeniem formującym dla kilku pokoleń artystów, wyposażając ich w świadomość uniwersalnych

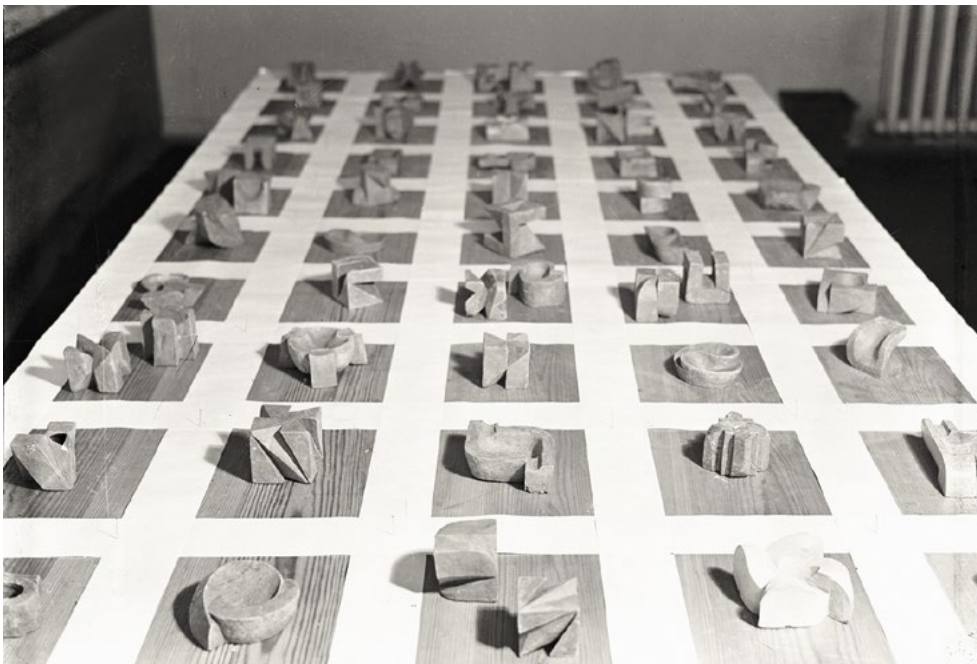
Henryk Kuna, *Wojciech Jastrzębowski*, 1931, drewno,
121 × 65 × 52 cm, Muzeum Narodowe w Warszawie, © MNW

problemów kompozycji. Ekspozyty stworzone przez studentów Jastrzębowskiego przyczyniły się walcie do uzyskania przez uczelnię Grand Prix za nauczanie na dwóch wystawach międzynarodowych w Paryżu: w 1925 i 1937 roku. W Muzeum i Archiwum ASP znajduje się fotograficzna dokumentacja wielu prac z okresu przedwojennego.

Pokaz kursu Kompozycji Brył i Płaszczyzn warszawskiej Szkoły Sztuk Pięknych w Grand Palais na wystawie paryskiej w 1925, Muzeum Narodowe w Warszawie, © MNW

Pokaz kursu Kompozycji Brył i Płaszczyzn, wystawa doroczna w Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie, lata 30. XX w., Muzeum ASP w Warszawie

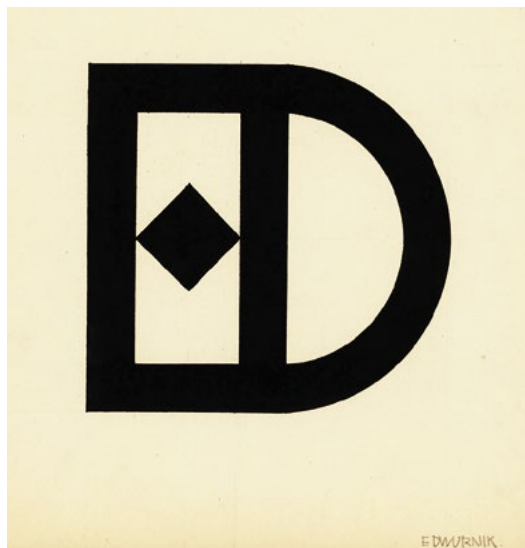

Dominika Cichońska, Tomasz Godowski, Anita Kucharczyk, Anna Libera, Anna Sudot, *Bryły*, rekonstrukcje wykonane w pracowni Jacka Dyrzyńskiego, 2012, gips, 6 sztuk 12 × 12 cm, Muzeum ASP w Warszawie

Po powrocie do Polski w 1947 prowadził swój program w nieznacznie zmodyfikowanej wersji. Z tego okresu zachowały się rękopisy zadań dla studentów i całość programu w maszynopisie, ilustrowana fotografiami prac studenckich.

Po wojnie wielu absolwentów warszawskiej ASP uczyło w wyższych szkołach plastycznych w całym kraju, przenosząc do nich elementy kursu KBiP. W macierzystej uczelni przetrwała zarówno nazwa przedmiotu, jak i wiele zadań programu. Kompozycję *Brył i Płaszczyzn* prowadzili Roman Owidzki, Tadeusz Tuszewski (uczniowie Jastrzębowskiego) Oskar Hansen oraz ich następcy. Zasadniczą modyfikacją było pozbawienie zadań elementu użyteczności i skupienie się na rozwiązywaniu problemów kompozycyjnych, co znajdowało odbicie w zmianach nazwy przedmiotu. Traktując program Jastrzębowskiego jako bazę, budowali swój system dydaktyczny, niekiedy nawet na opozycji wobec niego, korzystając jednak z wypracowanych tam poszczególnych ćwiczeń.

Edward Dwurnik, Ćwiczenie na I roku w pracowni Tadeusza Tuszewskiego, *Projekt inicjałów jako znak firmowy*, tusz karton, 22 × 22 cm, Muzeum ASP w Warszawie

Marek Sapetto, Ćwiczenie na I roku w pracowni Tadeusza Tuszewskiego, *Projekt inicjałów jako znak firmowy*, tusz karton, 22 × 22 cm, Muzeum ASP w Warszawie

Na ekspozycji znajdują się zarówno prace powstałe na kursie Jastrzębowski, jak i pochodzące z pracowni jego kontynuatorów. Umieściliśmy także dzieła (jak tkanina Eleonory Plutyńskiej, ceramika przedwojenna czy prace Mieczysława Szymańskiego) powstałe pod wyraźnym wpływem kursu, przypisując je do konkretnych zadań.

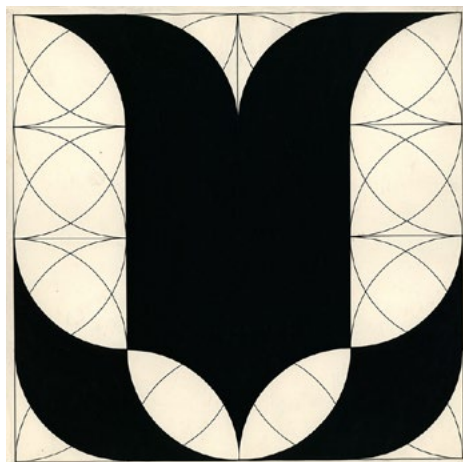
Pokazujemy także dzieła artystów związanych z ASP, na które można spojrzeć jak na refleksy tych zadań. Nie pozostając w bezpośrednim z nimi związku, doskonale realizują ich wymagania, prezentując ten sam ogląd rzeczywistości.

Portret Jastrzębowski autorstwa Henryka Kuny, medale, powstałe na 100-lecie urodzin Profesora oraz wykonany specjalnie na tę wystawę obraz Jana Mioduszewskiego, prezentują pamięć o osobie Wojciecha Jastrzębowski i jego twórczości, tak jak widzą je kolejne pokolenia artystów Akademii.

Lech Tomaszewski, *Litera „A”*, 1963, sklejka polichromowana, 101 × 75 × 75 cm, Muzeum ASP w Warszawie

Krzysztof Trusz, Ćwiczenia w pracowni Tadeusza Jodłowski, 1979-1984, tusz karton, 30 × 30 cm, Muzeum ASP w Warszawie

Lech Majewski, Ćwiczenia z liternictwa w pracowni Tadeusza Tuszewskiego. *Projekt napisu*, 1966-1972 tusz karton, 30 × 42 cm, Muzeum ASP w Warszawie

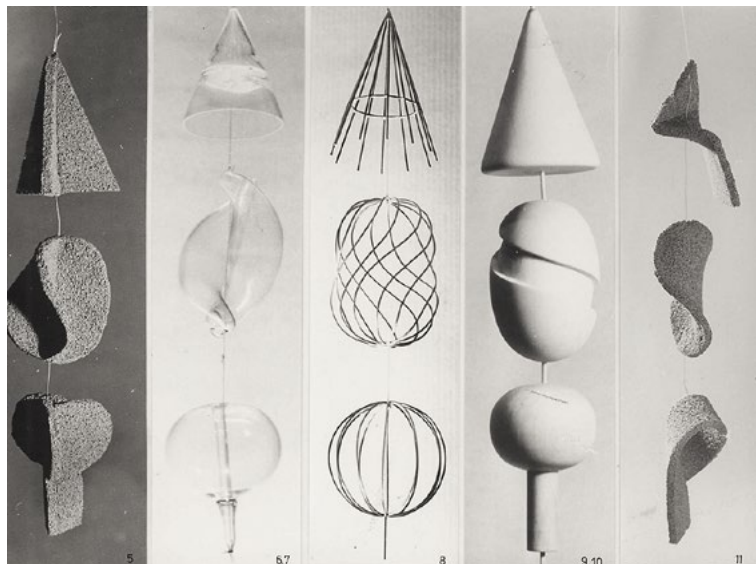
Karol Grams, Ćwiczenie w pracowni Wojciecha Jastrzębowskiego. *Stółek*, 1960/61, sklejka, 52 × 34 × 31 cm, Muzeum ASP w Warszawie

Autor nieznany, Ćwiczenie w pracowni Józefa Mroszczaka. *Projekt kart do gry*, 1971-1975, fotografia naklejona na karton, gwasz, 27,5 × 18,5 cm, Muzeum ASP w Warszawie

Stanisław Baj, Ćwiczenie na I roku w pracowni Romana Owidzkiego. *Kontrast kształtów*, 1973/74, papier naklejony na karton, 29,8 × 42 cm, Muzeum ASP w Warszawie

Agnieszka Putowska-Tomaszewska, *Alfabet przestrzenny. Logo ASP*, 1968,
praca dyplomowa w pracowni Lecha Tomaszewskiego, wł. Rodziny Artystki

Witold Wawrzyński, *Ćwiczenie w pracowni Wojciecha Jastrzębowskiego. Krzesło*, 1956/57,
drewno brzozowe, 73,5 x 39,5 x 42 cm, Muzeum
ASP w Warszawie

Mieczysław Szymański, *bez tytułu*,
bd, gwasz, olej, karton, 69 x 90,5 cm,
Muzeum ASP w Warszawie